

George C. Schoolfield

Clas Zilliacus

DEN 21 JULI AVLED GEORGE C. SCHOOLFIELD, hedersmedlem i Svenska litteratursällskapet, i sitt hem i New Haven i en ålder av nittio år. Professor i tysk och skandinavisk litteratur vid Yale University blev han 1969, efter en lärarbana som passerat många av den amerikanska östkustens främsta universitet. Särskilt under sitt dryga kvartssekel vid Yale blev han mentor för en hel generation av nordamerikanska skandinavier, och hela skandinavistkårens obestridda doyen.

Sin doktorsgrad avlade Schoolfield 1949 vid Princeton med en avhandling om musiker i tysk litteratur. Till hans särområden som forskare hörde flera tyska epoker och det senaste seklets nordiska litteratur. Sena böcker hade titlar som *Helsinki of the Czars* (1996) och *A Baedeker of Decadence* (2003). Ett långvarigt och genuint specialintresse utgjorde den finlandssvenska litteraturen. Av Schoolfields hand finns studier på engelska i bokformat över Södergran och Diktonius. Därtill kommer talrika introduktioner och översättningar, bland dessa en diger tolkningsvolym med dikter av Lars Huldén.

År 1998 utkom *A History of Finland's Literature*, en tegelsten på nästan niohundra sidor. Boken ingår i en serie voluminösa presentationer av nordiska litteraturer. Utgivare var Schoolfield och han behandlar där själv landets svenskspråkiga litteratur, som ägnas största delen av boken. Delen blev den svans som viftar på hunden, som han en gång uttryckte saken. Boken mottogs med åtskillig entusiasm, inte minst på finlandssvenskt håll.

Vid ett seminarium år 2000, ägnat den då nyutkomna *Finlands svenska litteraturhistoria* II (SLS), redogjorde Schoolfield för de utgångspunkter som väglett honom i arbetet med *A History of Finland's Literature*. Han måste räkna med att finlandssvensk litteratur var obekant för hans amerikanska målpublik och omgav därför författarskapen med mer hemvana jämförelser och paralleller ur en beläsenhet som i boken visar sig vara bottenlös. Sin metod kallade han att

skjuta med hagelbössor; några läsare träffas av en association, andra av en annan. Någon stimulerande rispa får alla. Så erfar vi i boken att Runeberg på en viss punkt har uppsökt samma motiv som Tennyson, Anders Cleve får framstå som en finlandssvensk Thomas Wolfe, och så vidare. Omtanken om målpubliken i Schoolfields litteraturhistoria har stimulerat också här. Den har vidgat ankdammen, gett den en utblick över horisonter som man sällan får syn på från ankdammar.

Postumt utkommer på ett brittiskt förlag hans sista arbete, en bok om Runar Schildt, som för Schoolfield torde ha varit den finlands-svenska prosans störste. Här är samma slag av kringsyn att förvänta som i litteraturhistorian. Vid ett symposium i Lovisa 1988, ägnat Schildts hundraårsminne, infattade han författaren i ett europeiskt sammanhang. Schildt fjärmades ur den gängse krets av misstänkta som lokal historieskrivning brukat omge honom med, och placerades in i ett bredare panorama befolkat av Ibsen och Bang och Rilke och Hofmannsthal och Keyserling och D'Annunzio och Scott Fitzgerald och, framom andra, Arthur Schnitzler. I Schoolfields läsning transponerar Schildt en wieneratmosfär till Helsingfors, *mutatis mutandis*. Schildts huvudstad ter sig mer energisk, mer rastlös än Wien, där man flanerar sävligare och hinner artikulera sina elakheter mer utstuderat.

Talrika uppmärksamheter kom George Schoolfield till del i många länder, icke minst i Finland. Han slogs till riddare av Finlands vita ros 1976 och kommendör av Finlands lejons orden 1989. Hedersmedlem i SLS blev han 1984 och hedersdoktor vid Helsingfors universitet 1990. År 1996 mottog han Svenska folkskolans vänners Hagforsmedalj och 2000 litteratursällskapets Tollanderska pris. Ingenting av detta rådde på hans framtoning, som förblev osvikligt anspråkslös. Han framhöll gärna att hans ursprung var det fattiga och föga spektakulära West Virginia, och han lät förstå att hans tal var den rustika appalachiska munarten. Den använde han alltid lågmält och med stor underfundighet. Tog han sig någonsin ton var det på valthorn, hans favoritinstrument. ¹⁸